

Incipit tractatus venerabil' mgr'i Johan-
Gerson. Cancellarij parisiens' de cognitione
castitatis et pollucionibus diurnis.

Crispi pridem aliqua super preparati-
one ad missam sub decē consideratiōi-
bus occasione sūpra principaliter ex
materia pollucionis nocturne. Nūc
autē de pollucōib⁹ q̄ vidētur accidere vigilādo
quesita sunt a me aliqua que solēt timoratas
cōsciās plurimū turbare sic frequēt ex diuer-
sis psonis vtriusq; sexus tā in cōfessione q̄ ex-
tra potui ppendē. p̄pterea consului nedum do-
ctores i scriptis eoz sup hac re s; etiam collo-
quū habui cum exēcitatīs et discretis in con-
fessiois materia pmo et a medicis huiusmōi
multiplicis et varie pollucionis causam inq̄si-
ui. Demiq; prepararet se lector audire caste id
qd̄ pro castitatis cognitione necessitas cogit
aperire.

Consideratio p̄ma

Resupponendum est igitur in primis. q̄
a corpore humano defluit multiplex hu-
mor per meatus membroꝝ pudendorū que ḡ-
neratiōi deputata sūt. Vnus est vero semia-
lis. alius vero vrmalis. alius quodammodo
medius qui potest appellari saluālis vel spu-
talis. alius additur humor p̄fectū i mulierib⁹

quā nominatur mēstrualis a huic similē quā
doq; masculo accidit ex infirmitate. Porro
facile ē satis cognoscere patiētib⁹ secūdu et
vlamū flupum. quādo scz ille est vere vrima
lis vel vere menstrualis habet ei suā dislime
tionem i coloē a liquiditate. a tales exeūt p
terea ut cōmuniter sine multa delectatiōe in
mēbris genitalib⁹ presertim nisi cōiungant
alie cause delectatiōis sicut infra docebit. Ce
terū humor pprie semialis a hūor ille medi⁹
nō ita facilliter ab invicē secerant ppter simili
tudine in albedie a viscositate seu tenacitate
a qdam spissitudine habet nōmī⁹ distinctas
pprietates a diversos ortus a meatus vnde
defluūt qd dearticulati⁹ cognoscere spectat
ad medicos. Est itaq; hmoi semial supfluū
vlame digestiōis supfluū nō in qlitate s̄ in
quāitate habēs eni naturā sufficiētē cibū p
alimento corporis mittit ex omnib⁹ mēbris
quod supest ad vasa genitalia nūc pl⁹ nūc
minus. Et quando supabundat ipsi nature
conatur expellere tādē illud supfluū qd
fit vel in actu generatiōis seu cōcubitus l p
evaporatiōēs similes sudoribus vel per aliqs
sedas distillaciones quandoq; sine somnis
Aliquando cum delectatione. Aliquan
do imperceptibiliter. nonnunq; in vigilia

quibusdā venit tā volūtarie q̄ inuolūtarie
modis valde multis nō ex vicio nature nō ex
vicio culpe. Rurſus huōr ille medius fit ex q̄
dā ſupfluitate alimētū. nedū in quantitate.
ſ; a in qualitate. q̄ ſc; ineptus ē nuſcioi ine
ptus ſimilit̄ gnacōni velut in ſalua vide? et
alijs ſupfluitatib? deſluentib? a cerebro tā p
os q̄ nares iſtis parū a rari? .et alijs habū
dancius a cerebro. Immiſcet aut̄ ſe talis hu
mor medius cū vrimacōne. aliquñ p ſe deſluit
ſine cogitacōne a ſēſu. Quñ; vero fit cū delectāci
one a pruritu quodam pluſq̄ in vrima. que
tñ vrima qñq; cū inordiacōe quad̄ exit. Pu
to etiā nōlom? q̄ vix aut nunq̄ cāt iſte flux
us huōis medij. talem modū delectacōis et
ocuſſionis. quaſi totius corpis et ſpecialiter
in pudendis. nec ita perſtringit aut obnubi
lat in ſuo exitu iudiciū rōnis ſicut venit vere
in huōre ſeminali. qm̄ a ille humor ſemial
magis digeſtus. a ad cauſacōem libidinoſe
delectacōnis niſi p inſtrigidacōnez ā aliunde
corruptus ſic pporcionabilior inuenitur. Id;
inſup humor iſte medius q̄ ex leuiorib; cau
ſis ac maiori facilitate mouetur ad exitū q̄
ſemialis pſertim in mulieribus adeo q̄ ex le
uiſſimo motu corpis de loco ad locum vel in
clmatioe absq; aliqua cogitacōne et absq;

sensu proueniat. Ex effectu uero percipitur per
sordidationem quãdã fiscofam i carne sua
vel in pãnis. Euenit autem facili⁹ a nõ sine
aliquo sēsu concomitante vel prouo dum p
sonã pulchram siue dilectam siue turpem
siue iuuenem siue senē siue secularem siue
religiosam. et qñq; deuotã aspiciūt aut tan
gunt aut ei arident aut confabulãtur aut
Iocantur etiã ubi nihil de ope carnali uo
lunt aut putant nec dicatur pagere sed nec
cogitare

Consideratio Secũda

Tentendũ est secũdo pñcipaliter cir
ca hanc materiã. q; delectatio seu omo
tio libidiosa pruritus seu titilatio prouēit
in mēbris q̄ loq̄mur frequēter absq; fluxu
quo cũq;. Sũt eni suõitates aliq̄ q̄s medici
uocãt spiritus et hee supcalefatiũr et mflãt
a distendunt uenas a neruos in membris
illis. sfitq; stimulatõ quedam ut pruritus
vel titilacõ que dũ queitur extigui uel seda
ri per attractionem sentitur a qñq; cõple
tur delectacõ libidiosa sine quouis fluxu.
Patet hoc in pua adhuc etate que nondũ
apta est seminaçõi ppter defectũ seminis uel
artacõem uenaz. Suscitatur aut hmõi pru
ritus ex tlib; fumis seu spiritib⁹ tã ab intñ
secis p ymaginacões fortes l sordidas spēs

maxime aut per ymaginaciones libidinosas
a turpes quas ab extrinseco p allocuciones pra
uas et p aspectu lubricos aut tactu impudi
cos per se vel aliunde prouocatos. Qd si p co
plementu delectacionis ex talibus absq; omi
semine corrumpat vere ipa vrginitas iux snaz
quorundam magnorum. Deu proch dolor qm in
paucis maneret vrginitas cogitacione stupor
est nisi forsan pueris et puellis hanc excuset
defectus sufficiens iudicij rationis. Dicendum
est preterea q nō ois pruritū circa mēbra pu
dēda debet iudicari pprie libidinosus nec etiā
cessio eius vel extinctio per vacacionem ut alii
debet appellari luxuriosa delectatio. Videm⁹
itaq; quō a in alijs mēbris crebro pruritū se
simus quē vnguibus scalpēdo vel ut iuxta
vulgare loquar sepimus l extinguiamus. Est
aut hęc passio nōnūq; ita vehemens ut etiā
cum vulneracione carnis per vngues a effusi
ones sanguinis vir recedat q passio si mem
bra illa genitalia iuaserit cadit prois⁹ i mag
nā angustiam qui hoc pati cogitur dum cō
tra huiusmodi prurium remedium qrit qua
le fieri i alijs mēbris ipē in pollucōes fedas
qued passio cōfurgens ex quibusdā fumis
Tradunt insup medici q i mēbris euēnit
et vere libidinosas atq; culpabiles plabiē

descendentibus venas membrorum istorum
et nervos adeo q̄ sedari non potest etiam
per vsum carnalem vel aliam attrectacionē
quemadmodum narrat. Iuuenalis. In qua
dam matrona nobili. Romana. Est igitur in
hoc casu vel in similibus tanq̄ de vera ege-
ritudine ad medicos recurrendum. Deniq̄
paret ex istis. q̄ pueri. et puelle cum sobrie-
tate. atq̄ disciplina in cibis et potibus atq̄
societatib; ne ab intrinseca causa vel extrin-
seca cōsuescant habere libidinosas huiusmōi
commotiones peccati in sua carne. Alioquin
provenient ex consuetudine velut in quādam
necessitatem hec agendi precipue dum etas
grādiōr aduenerit. Delectatio insup impro-
biōr et vehementior senctur. Qua in re con-
fessores vel parentes cōmoitionem aliquam
facere debent pueris et puellis ut a talibus
abstineant. nec a se nec ab alijs turpiter se
tractari permittant. Attendat quilibet dis-
cretus ex premissis quid agēdum et videat
ne dum nimium seruat loquendi pudicitia
sequatur operum maior inordinatio et cōfes-
sio de talibus nulla fiat. Attendat ex aduer-
so nedum prohibitio sit expressa ipsa cona-
tum adaugeat verum namq̄ est illud poete
dicimur inueniam. Porro si pntes phibeāt

filias suas ab osculis viroz & adolescentuloz
similit et filios a puellaz correctacōibz cur n̄
poterūt filios coarctare verb̄ aut verberibus
ne seipōs aut seipsas iuicē male cōtrectēt cū
sit vtiq; hoc flagicōsius q̄ alterū et eo plus
habēs piculi quo minor est illic verecūdia &
licentiā maior. Silco hic de stultis ymo ne
pharijs pentib⁹ erga suos et suas m̄m̄ia fa
miliaritate cōueniētib⁹. Silco de ceteris vel
suis vel ancillis vel alijs quā perniciē hanc
contagiosissimā in ducē sub quadā ludi spe
cie non verētur. v̄e mūdo ab hac corrupti
one viay ois carnis Consideracō. tertia.

Tendamus terciō principaliter q̄
in theologico v̄l morali negotio dum
inq̄sitiō fit de aliquibus effectib⁹ vel
opibz an sint v̄l q̄lia sint peccata. cōficiēda ē
resolutio p̄ncipalis & finalis ad libertatē cō
sensus vel dissensus in talibus. & inde p̄c̄m
dicente Augustino adeo est voluntarium
q̄ si nō eēt voluntarium nō esset peccatum
Et iuxta cōem doctrinam. actus exteior super
inteiozem nihil addit malitiē v̄l mōrlis cul
pe ea p̄pter pollucōes v̄l fedas distillacōnes
ex memb̄is genitalibus plus respicere conue
nit ordinē moralē q̄ naturalē lic; cōsideracō
naturaliū proficiat ad moraliū cognitiōnez

pleniorē quēadmodū circa Irā. Inuidiā
gulam. et circa alia vicia p̄cipue carnalia q̄
materiam vel fomentū trahunt satis patet
Responam⁹ Cōsideracō quāta
igit̄ quarto p̄ dēcisione materie p̄ntis
ac similiū d̄formit̄ ad doctrinam Augusti de
p̄cessu tēptacōis in nobis sicut ī Adam fuis
se scriptura cōmēorat ⁊ dīca⁹ q̄ cōmōcō libi
dinosa d̄surgit p̄ statu nature corrupte nob̄
etiā inuitis ⁊ sepissime etiā p̄ueit oē iudiciū
rōis neq; per d̄sequens subest arbitrio aut
d̄sensui libero Iux̄ Augustinū dicētem. Non
est in pt̄ate nr̄a q̄bus visis tangamur s̄ est
in pt̄ate nr̄a respucere vel acceptare. Intelli
ge similē de auditu ⁊ olfactu de tactu et gu
stu. Proueit aut̄ hec inuolūtaria p̄uencō ex
corrupcōe nature p̄ p̄ccm originale p̄ statu
nature lapsē. Pro statu vero nature p̄mitus
institute ⁊ integre talis p̄uencō vicōsa neq;
q̄ d̄figisset. S̄ fuisset ei regimē hōis talis ordi
natū q̄ ratio suū dominiū supra sēfualitatē
absq; vlla p̄uencōe ⁊ rebellionē seruasset
p̄pt̄ea reputat̄ ois cōmōtio talis libidinosa
p̄ueniēs iudiciū rōis esse p̄ccm saltē v̄iale
qm̄ ip̄a d̄surgit p̄ter vel cōi iudiciū d̄ne fue
rōis. Verificatur p̄inde dictū illd̄ sapientis
Nullus est absq; p̄ccō etiā inf̄s v̄nius diei

Proueniēt q̄ppe in quolibet filio ade nō p̄
uilegiato cōmocōes huiusmōi preter vel cō
tra iudiciū racōis. Et ita sumēdo large p̄c̄m
remale absq; tali diu uiuere nō vale⁹ dicit̄
aūt talis commotio voluntaria magis a pec
carricē volūtate p̄mi hōis q̄ a p̄pria. p̄pterea
si debet p̄prie appellari peccatū etiā remale opor
tet ut aliquo modo p̄pria volūtās sit i causa

Consideratio quinta

Vnc quinto accedendo ad inuestigatio
nem p̄cipalē dubij. quādo talis cōmotio
libidinosa est peccatū mortale ⁊ quando nō
qm̄ de veniali artētis p̄missis nō ē faciēda p̄
scrutatio scrupulosa v̄l dubia. Confidē⁹
q̄liter ad illā cōmotionem seu temptacōnem
se habeat libeā volūtās et fieri p̄t̄ multiplicē
voluntas vno modo se habet pure p̄uatiue
tā directe q̄ indirecte. hoc est absq; omni actu
volitiuo p̄ omī differentia temporis q̄ nec añ
voluit q̄ illa cōmocō fieri nec aliq̄d disponēs
per se ad illam voluit ⁊ dum fit aut post q̄
facta est non aduertit et ob hoc circa eā nō
osentit v̄l dissentit aliūde forsitan occupata
vel in somno voluntas. alio modo se habet
pure positīue tam directe q̄ indirecte hoc ē
cum actu volitiuo. vel nolitiuo sic q̄ antea
voluit deliberate vel voluit q̄ illa commotio

fieret aut dū fit vel facta ē placet sibi vel dis-
plicet deliberate sic q̄ habet consensū vel dis-
sensū liberū in tali cōmotiōe acceptādo illā
vel deacceptando cū aduertētia. q̄ ita vult
vel ita nō vult. voluntas aliē se habet circa
cōmotiōez illā libidinosam q̄i medio mō sic
q̄ neq; se habet pure p̄uasive nec volendo
scilicet illam nec nolendo. Et similiter se non
habet pure p̄sive volendo deliberatiē illam
vel nolendo et ad eam actualiter se conuer-
tendo sed se habet quasi dissimulando vel
dormiendo vel non curando. Ita q̄ nec ex-
presse vel actualiter consentit i illam cōmo-
tionem libidinosam nec dissensit expresse
sed dissimulat et dormitat dum attendere et
vigil esse tenetur. aut dum aduertit pericu-
lum nec tamen obuiare vel resilire conatur

Consideratio Septa

Vocāta dicamus Sexto consequenter
q̄ distinguū solet in voluntate duplex
consensus vnus completus deliberatiuus et
directus. Alter incompletus vel interpreta-
tiuus et indirectus. Primus fit dum volun-
tas sufficiēter et actualiter aduertit per iu-
diciū rōnis reflectētis se super se. q̄ sic vel sic
agere vult n̄lominus sic agere et hic consensus
est cōmūter satis notus etiā apud parum

eruditos vel in moralibus virtutes quia ple-
nus est et directus. Aliter vero consensum quem dici-
mus implicitum difficilius est advertere. nam fit
multis modis. Unus est quando ratio debet esse
pugil circa aliquid reprimendum vel repellendum
dum iam insurgit actualiter sed omittit et ne-
gligit repellere quasi tacens. Iuxta illud vul-
gatum. Qui tacet consentit videtur. sic nauta
negligens dicitur causa submersionis navis
Notant vero dicitur quoniam ratio debet esse pugil
circa aliquid reprimendum quod si actus esset indiffe-
rens vel talis circa quem ratio non deberet labora-
re ad repellendum seu reprimendum quod scilicet non im-
minet periculum peccati per silentium suum. tunc non dici-
tur voluntas in tali silentio consentire. unde po-
tius aliquando deberet dici dissentiens sicut fit
in temptationibus blasphemie et multis alijs
quod melius videtur silentio siue non advertendo quam
pugnando et directe conando. sic in civilibus quoniam
quid verum est. aut quod tacet non statim vide-
tur consentire pro mox verius dissentire iudicatur
Alia regula dicit. Qui tacet non concedit et negat
Amplius vero fit consensus iste secundum nonnumquam
indirectus quando scilicet voluntas aliquid vult
vel agit ad quod solet sequi aliud quod est pec-
catum ut cum aliquis inebriat se voluntarie ad
quod sequitur dormitio et ex dormitione ommissio

furgendi ad officiū dīnū ab quod obligat
dicatur hec omīssio furgendi voluntariā indi
recte scilicet ex primario cōsensu modo dicto
Actus vero cōsequentes inde tm̄ habent de
vitiō quātū de cōsensu ī principali actu p̄mo
nec ampli⁹ si inde adderet alius consensus
Possumus alijs verbis distinguere de cōsensu
volūtatis a similiter de dissensu. Vñ p̄posito
aliquo obiecto culpabili volūtas p̄ se circa
illud habere septuplicat. Vno mō q̄ vult ob
iectū illud esse. Alio mō q̄ vult interpretatiue
seu imputatiue. Item vult illud directē vel in
directe. Item vult illud plene et p̄fecte. aut
vult illud semiplene a imp̄fecte. Item postre
mo habet se suspēsiue a quodā mō neutraliter
q̄ si sc̄ nullū habet actū nolendi l̄ volēdi cū
illud h̄ tenet inditiū rōis in suspēso l̄ ad aliud
se diuert. Et hec distinctō si bñ cōcipiat clauis
ē in oī negotio moāli ad ap̄iēdū exitum dif
ficultatibus inuēris. Cōsideratio septia
Icam⁹ vltra septio q̄ circa actū carnālē
aut aliquē h̄mōi actū p̄positū volūtati
īp̄a se p̄t h̄re multiplicat. Vno mō q̄ cōsent
i op⁹ si facultas adesset; aut nisi pudor l̄ timor
hūa⁹ impediret. Alio mō q̄ licet refugiat a
horreat cōsentire i op⁹ tale nephariū. Ip̄a n̄ lo
m̄i⁹ vsat a euerfat i aīo suo cogitacō; de illo

Et iterū potest fieri multipliciter. vno mō ut
deliberate plene et directe. In hac cogitacō
ne delcētur a hoc peccatū est in illo cui prohi
bit⁹ ē carnal concubit⁹ secus i vporatis. Di
enim aliq̄s act⁹ prohibitus ē consequēter delcā
tio. Similiter si act⁹ permittitur. pmittit⁹ sū
delcācio consequēs directe a de per se ad illum
actū. Notant⁹ addit⁹ a de p se quomā inspiciē
mulierē non est de p se peccm sic nec delcācio
de per se consequēs s̄ de p accidēs surgit cre
bro delcācio illa libidinosa icontinenti quā
contīnēs nō habēt. Hec autē r̄gula mltū no
tanda est contra scrupulos ex vna pte a ex
altēā pte vtra piculū a pro licētis etiā caute
dimitteḍū. Cogitat alio mō talis circa car
nalem delcātionē; ut eam possit satagendo
et conādo quasi p vim v̄l industriā repellere
et nō semp expedit sicut nec pugnaē cum ve
noso serpēte dum aliter pōt dedari. Cogi
tat alio mō ex quadā sola curiositate q̄ sepe
noxia est a criminalis. Cogitat alio modo q̄
nō aduertit piculū iminē sibi p tali cogita
tione sed in exercitiū virtutis sibi conuertit⁹ et
hec potest eē virtuosa a caueatur sufficiēter
piculū. Cogitat alio modo q̄ vult a cogitur
de hac materia docē alios vel de ipsius con
ditione plenius edoceri. Et si hec agit cum

appositōne inculpate tutele nō peccat mōli-
ter etiam vbi pollucō sequeretur. Sic dicere
tur cum homo cogitur audire confessiones
aut equitare et si qua sunt similia. Demiq;
volūtas quandoq; se habet ad actū talem
propositū quodāmodo neutraliter vel suspē
siue quia nec expedit circa hec deliberare ut
si sit loci et temporis oportunitas aut si pro-
ponat sibi quid mallet vel in actum illum
consentire vel perpetue ardeere tute facit si
non deliberet de vtraq; parte propter peri-
culum incidendi vel in presūptionē falsam si
eligeret ppetuo ardē vel in pccm mortale
si eligeret in actum illum consētere. Hec est
cautela cōueniens multum q expediens ad
uerfus interrogacōes q̄ vel intus vel exterius
curiose fieri solent vel proponi vbi periculū
imminet quicquid eligatur. Et ita reliquitur
verificatio illius prouerbij vulgaris. Silere
melius est q̄ stulticiā dicere. Sic agebat qui
dixit. Et factus sum sicut homo nō audiens
et non habens in ore suo redargutiones

Consideracō Octaua

Eniamus nūc octauo ad respondēdū
quibusdā interrogacōib; i hac mate-
ria de pollucōe que fieret vigilādo et propo-
sitiōes aliq̄s anotem? q̄ ad materias alias

deducte p̄bere potuerūt occasionē cognoscē
di veritatem de peccatis. Prima p̄positio
Vlla pollucio diurna vel nocturna pl̄
habet de peccato q̄ fuerit de consēsu cir
ca illam i libero arbitrio. Sic de Ira inuidia
gula ⁊ similibus dicitur. Patet p̄positio ex
tertio notabili. Vnde si null⁹ fuit cōsēsus ve
r⁹ vl̄ interpretatiuus direct⁹ vl̄ indirect⁹ per
fectus vel imperfct⁹ nullū proorsus erit pollu
tio illa peccatū. Ista ē expressa. Aug⁹ sētētia
de ci. dei loquētis de corrupta p̄ violēciā. Di
cit enī q̄ illa delectatio nullū ē peccatū in cor
pore dissentientis sicut nec in corpore dormi
ētis. Et bona ven. dicit eū loqui etiā de pecca
to p̄prie veniali. si autē fuerit alter istorū cō
sensuū tūc iudicāndus est de qualitate ⁊ quā
titate peccati p̄porcionabiliter ad cōsensum
Consensus itaq; verus plus habet culpe q̄
interpretatiu⁹ ceteris p̄ib⁹ et cōsensus direct⁹
pl̄ q̄ indirect⁹ et cōsensus plen⁹ pl̄ q̄ imper
fectus ymo cōsensus verus dū imperfectus est ex
fragilitate vl̄ ignorantia sepe reputatur so
lū venialis. quā si p̄fectus eēt mortalis dice
retur. Similiter cōsensus indirectus non pl̄
causat in sequētib; actibus de malicia q̄ ip̄e
fit malus. Et ita pollucio veniēs ex solo cōsen
su in epulā venialē dicenda est solū venialis

Exemplum de incestu loth fm doctores. a
hoc valet ad materiam de pollucōe nocturna
cognoscenda ymo si iam peccatum sit deletū
per penitentiā non oportet sequentes actus
esse nouas culpas ex ista ratiōe.

Secunda propositio

Vlla pollucio diurna debet proprie dici
mollities nisi fuerit per consensum libe
rum vno modo vel alio prouocata l' extorta pa
tet ex precedenti quoniam sicut non fuit pol
lucio hec i potestate patientis. Ita nec peccatū
Mollities autem sonat in peccatum quoniam
dicit. Apostolus. q' neq; molles regnū dei pos
sident. Tercia propositio.

Vlla talis pollucio debet reputari casus
reseruatus sub nomine mollitiei ymo
nec peccatum ut dictum. Patet quia non est
mollities et magis dolēd' est qui huiusmodi
est tale aliquid ptulisse q' egisse l' voluisse si
cut contingit in erectōe pudendi intelligit
cum consensu volūtatis. Additum est sub
nomine mollitiei quia forsan i casu posset su
perior casum talem sibi ad horam vel quo ad
aliquos reservare non quia peccatum sit sed
ut magis instruētur et instrueret si sit pecca
tum vel dissentiens ad peccatum seu ad pec
cati periculum et si sit pollucio proprie dicta

hoc tamē generaliter et p̄ sēp fieri diuissimū
est ymo stultū Propositio quarta

Vllus flux⁹ ex membris generatiōis
deputatis ēputād⁹ ē de se pollutio v̄l
mollicies si non fuerit vere seminalis. vnde
fluxus v̄imalis vel menstrualis vel altius
humoris mediū nequaquā appellād⁹ ē molli-
cies siue pollutio et ex consequenti patet q̄ nec
isti casus ēseruari deberēt sub noie pollucōis
sicut p̄positio p̄cedens exponerat. sed dictū
est i p̄positiōe q̄ isti fluxus nō sūt reputādi
de se mollicies quomā de p̄ accidēs vel prop-
ter adiunctū aliqd̄ potest secus euenire sicut
propositio sequēs docet Propositio quinta.

Vlla pollutione ac fluxu cōtingētibz
stat hominē grauiori et inordinatiōi
feditate animā suam maculaē q̄ facit alius
vere pollut⁹ q̄ p̄ molliciem ymo p̄ fornicati-
onē ymo p̄ adulteriū v̄l sacrilegiū v̄l incestū
supatus. Deducitur hec propositio p̄ illa q̄
de causa delectationis et pruritus in secundo
notabili p̄dixim⁹ vnde et propter hoc spado
dicuntur deflorāē virginem. dicuntur insup̄ tā
pueri q̄ puellē añ annos nobiles erar̄de scē
in iuicē. Dicuntur etiā frigidi et maleficiati nō
potentes semiaē nepharijs nequissimis nō
nūq̄ illecebris semet inq̄naē a eo flagicōsi

funt ista p cōtredactionem illicitā aut aliter
quo diutius durat viget & ardescit absq; se-
datione per efluxum seminis hec ignomini-
osa lates passionis. **Propositio sexta.**

Ollutio vel fluxus qui vlt̄ nihil habue-
runt de consensu nec per cōsequens de
peccato non impediunt hōinem de per se a ce-
lebracōe. Dicimus de per se. quia de p accūs
aliter est. utpote qz patiens scrupulosus et
timidus est in hac pte et faciens sibi conscīz
inquietam & dubiam aut quia patiens sen-
tit se ex hac feditate discrahiatum in animo
ac deiectum Aut quia nequit sufficienter co-
gitationes lubricas aut turpes inde confue-
gētes depellere. Vnde notand qz sicut yma-
ginationes voluntarie et lubricę disponūt
maxime ad hmōi fedas cōmotōnes. Ita vi-
ceversa somnia nōnunq̄ de nocte. vlt̄ cogi-
tacōnes in vigilia proueniūt ex huiusmodi
omōtione & carnali stimulaōne quēadmo-
dū iratus aliter & alia cogitat q̄ mitigatus
& timens q̄ securus. Dicamus p̄terea circa
primā pale qz de illo de quo loquimur. Licet
inuoluntariū fuerit in paciēdo remanet
tamen in anima quedā carnalis degustatio
quā sicut gustato spiritu desipit caro. Ita gu-
stata cęli voluptate et inuidis desipit spūs

Ad dū alij immitentes dicitis Bonū ven. et si
miliū dicētes impedimētum generale eē eo q̄
ē quiritē ad celebracōnē mundicia nedū sp̄l
tualis a peccato s̄ corporal ab huiusmōi fe
do humore hoc qualif habeat veritatem pu
tam? apparuisse dū i tracta. de. pol. nocturna
loquēmur. Vnde dñs de palude eruditus i
legib⁹ tam canonicis q̄ ciuilib⁹ q̄ diuinis
diāt de pollucōe nocturna si causam nō ha
bueit culpabilē q̄ debet hō cessare a celebra
cōe. d; i q̄ de o gruo nō de p̄cepto sic q̄ peccet
mortaliter si celebret. Sic videtur Aug⁹. de
quosidie cōmunicantib⁹. qd nec laudat nec
vituperat. sed eos suo sēfui a deuocōm dereli
quit. Vnde si alter diugū reddēs debitū nō
arceatur acōmunionē scdm Bonū ven. vidē
q̄ illa macula corporalis nō impedit cōmūio
nē ymo nec impediret celebracōnē i sacdo
te greco quā similē v̄pori reddere debitum
tenetur postulanti

Propositio septima

Sicut nō om̄is illecebrosa cogitacō con
furgēs i anima etiā cū aliquo consēfu
dubio ul̄ interpretatiuo ul̄ impfecto. Similif
nec om̄is pruritus vel titilacō ul̄ stimulatio
confurgēs in mēbris genitalib⁹ ex hac ille
cebra impediūt a celebracōne. Sic nec cōflux
us inde cōsequēs de p̄ se impedit dū racō nō

consentit vlt̄ dum remittitur nec plene cōsentit in illum. Primā partem ut arbitror cōcedunt omēs. De sc̄da vero parte simil̄ est ratio si propositio precedēs attendatur. Cōsiliū tamen est in hac parte ut vitentur diligenter occasiones et satagat homo ne morosam et sensualem cogitacōnem in se qualemcūq; sic figat de aliquo et circa aliquod quā eam dū vult possit euellere. Ita accommodata te rebus dicit Seneca et non da cogitacōnes carnales et fluxus inde sequentes absq; cōsensu voluntario vincuntur plerq; salubrius tutius et efficacius si ratio se habet circa illas per modum non curantis vlt̄ diuertentis voluntatem ad alia q̄ si sollicitetur tristē turbetur et tenētur tales expellere. Notetur in hoc loco tractatulus in gallico de remedio contra temptacōes blasphemie cōpositus. Auget itaq; cogitatio vehemens vel ymaginatio conatū ac proinde nutrit cogitacōnes huiusmodi ymo multiplicat et efficaciores reddit ad fluxum consequendū q̄ si dissimulauerit neq; curauit plus q̄ de alterius huōis natural̄ fluxu ac q̄sset. Posset aptari circa rē hāc exēplū de Iuueibus q̄ trabē in alto positā nūq̄ absq; casu trāfirent quā audaces per cōsuetudinē

aut aliunde tota secretate transibunt. Sicut
autem diversio talis multipliciter omnis per
impressionem sigilli crucis in pectore vel in fronte
quod aliqui reputant efficacissimum sicut
illud signum est triumphale atque salutiferum sum-
me preterea humilitatis vincit autem humili-
tas laqueos dyaboli. dicente Anthonio sic
hec diversio aliquando per lesionem aliquam cor-
poralem in lingua et alibi. Quandoque per exprobra-
tionem et allocutionem severam suarum cogitationum
tanquam esset aliquis apparatus temptator
exterius per se ipsum et vobis cogitationes vi-
lissime procul hinc abite in mala hora venistis
sum aliis occupatus. Non de vobis auditum non
visum. discedite ab hinc. Syrenes usque in exi-
tum dulces. Sicut et haec diversio nonnumquam per irrisio-
nem quando talis illusio surgens tam multi-
pliciter in animo et turpiter fit demumque per vita-
tionem per confessionem puram et nudam et super
modum per spem et implorationem divini au-
xilii sine quo continens nemo plene esse potest

Propositio octava

Difficile est vel impossibile absque divina
illuminatione cognoscere certitudinaliter
radicem et causam pollutionis diurne si videlicet
veniat ex consensu vero et interpretatio aut con-
sensu directo et indirecto aut a consensu superioris

racōnis vel inferioris puenit. Puto ppositō
nē hāc cōsiderātibz eē notā. Ex quo cōsequēē
inferē. qd qd btūs est vir qd semp est puid⁹
a qd bonaz mētū ē facē cōsciam vbi d nccita
te nō essz aliqn faciēda. expedit de talibz cōfi
teri a non sine cōsilio prudētum a expertoz
propter talia m̄hilipendere vel contemnē
In seipf aut expedit qd post cōsiliū acceptū
a prudētibus expertis a deuotis dimittat hō
scrupulos a timōēs nimios. alioquin mibi
lomin⁹ cadēt in pusillimitatē quādā a in
quietacōem spūs que non posset sufficientē
recipe illum cuius in pace factus est locus.
nec ascēdit vnq̄ tal aia in pfectōis sblimi
tatē. D; vero superior et expertus cui⁹ in hac
re q̄ritur cōsiliū a s̄bditis. post q̄ exploraue
rit oia dicē diffinitē. et solida r̄nsioē. tu fac
ita. qm̄ si medicus in medendo vacillauit
q̄lis i egroto spanda erit secura stabilitas
hinc tragicus ait. Quā dubiā salutē dat af
flictis negat.

Propositio nona.

Obuāndum piculis a scrupulis qui
cōsurgūt ex fluxu fudo diurno. cōsideran
de sunt diligenter cause a radices. ut eis ag
nitis fiat diligens et discreta prouisio. Dis
cretam vero dicimus prouisione; que nec
velit abscondē causas cū maiori dēmento

piculi a scādalo q̄ sit hui⁹ mōi flux⁹ q̄ q̄nq; non est nisi venial' presertim dū humor ille medius quem dixim⁹ nec ex aduerso p̄mit sit ea licēciose fieri q̄ de se culpāda sūt a ēscari faciliē possunt. cuiusmōi sūt lubrici aspect⁹ visus inepti societas pl⁹ q̄ decet amicabilis in se gerens delectationem a si nō de p̄ se libidinosam piculosam tñ a plus equo sēfualē que nihilomī⁹ aliqñ sub officijs aliquibus spiritualis edeficij ut est confessio vel lectō l'erudicio colorare p̄mo veri⁹ obscurāē se conat'. Sed et caueat aliorū supior sibi a suspiationib⁹ nimis et a q̄dā ut sic loquat' inuili zelotipia circa subditos se cōtineat nō idicēs ieiunia excessiua l' separans eos ab inuicem iustiliter a spiritualia colloquia vel officia vtans eis. Serua demiq; comitū illud. Ne qd nimis. Et illud sapientis. Noli nimium esse iustus qz qui nimis emungit elicit sāguinē. Difficile ē fateor i hac re se aurea mediocritate tenere s; spiritualis omnia diiudicat velut in acre splendido mediāte sole. Velut p̄tea i fonte lucido a illū iudicat sup oēs diē. Carnal' vero iudicat velut i fonte turbido a limoso nō discernēs de grossis etiā reptilibus venosis immixtis velut p̄terea i domo caliginosa vit' atrectando discernens hęc ab illis.

iudicat postremo vix inter diē a noctē a ita
frequētissimē sese fallit et impigit i die velut
in tēbris. sed saluare illū d; spūalis ductrix
man⁹. q; si remittitur seducere spm̄ si p̄mon
stratio sibi si prior a abbas mauult esse dū
trāsit p̄ tenebras a p̄ obrupta portabit q̄dē
ille damnationem suā a dux liber euadet.

Ollucōnē corporālē Propositiō. p.

q̄n; precedet osēsus q̄n; comitatur q̄n;
sensus ē circa eā non osēsus. q̄n; vero sēsus
eā opatur. a ita fit non solum cū osensu vel
sensu. s; ex consensu vltimū horū grauius ē
a reddit pprie pollucōnem culpabilem. De
niq; tria prima licet non reddant proprie
a de per se pollutionē culpabilem sunt ipsa
culpe a peccata. Alterū vero quādo scilic; pol
lucō fit cum sensu non est de per se peccatū
p̄mo frequenter auget meritum tanquam
materia virtutis dū resistitur violentiē pas
sionis que dū sentitur ipsa magis a magis
alliat a impellit. Quare similiter resisten
tia habet plus virtutis. Addamus. q; et si
pollutio corporalis et vere seminalis diur
na vel nocturna. nullo modo debet scienter
extorqueri etiam pro sanitate vel alluua cō
ne corporis vel iudicij rationis cōsequendi.
Si tamē dū sine tali consēsu procurāte eam

vel extorquente puenit ipsa placeat non quod delectatio est sed quod alleuiatione corporis operatur. Nec non indicatur esse peccatum. videat tamen homo presertim nouitius ne huiusmodi delectatione se seducat pretendens unum et agens alterum. Salubrius est itaque cogitationes et iudicia circa rem hanc diuertere quam habere.

Propositio undecima

Ollutio diurna vel nocturna dum sentitur effluere non debet violenti prohibere si probabilius estimetur quam huiusmodi violentia frustra esset. Nihilominus pro exercitatione virtutis et pro euasione periculi videtur expediens ut homo conetur prohibere quantum sentit vel experitur commode fieri posse quoniam et si hec reuerentio nocere debeat corpori proderit anime. Natura denique postmodum uno modo vel alio talem humorem a se eicit patet in mulieribus puerperis quibus siccatur mammae dum non elicitur lac. Alioquin semper fluere patum est. Sic pollutiones in primo et pruritus tutius non utendo vel exercendo sed abstinendo vincuntur. Similiter autem experitur etiam in pruritu sensualis. Nec autem pollutio etiam in vigilia si in principio usque ad finem habeat iugiter rationem et voluntatem remittentem quantum potest in casum negotii voluntas reputabitur nedum non peccasse mortaliter sed

mulāplīcīē merūisse iuxta illū b̄tē lucie. Si
me invitam corrueris mihi castitas dupli
cabitur ad coronam. Pōt autē casus diu
ne pollucōis euenire circa eos q̄ h̄nt de ne
cessitate audiē cōfessioēs vel aliqua talia co
gitare vel agere ad q̄ sequitur aliquñ remitē
tīb; eis toto posse. a sibi p̄cauētīb; ab im̄io
vsq; ad finez talis passio feditatis q̄ si q̄s
dicit omittat talis quī tam fragilis est a lu
bricus audire cōfessioēs. p̄dicare et similia
R̄ndetur q̄ in multis casibus nō oport; hoc
fieri p̄pter ncc̄itatem cōsiliū et euitacōez sc̄a
d ali a obligacōnem officij. sed quales sunt
isti casus non potest ḡnaliter arte determī
ri. Referamus hoc ad illud qd̄ sapiēs indi
cabit circūstantiarū condicōe pensata. Con
sulo tamē ut auditurus cōfessioēs in hm̄oi
piculo accedat p̄paratus cū timoē a tremo
re. Auertat isup q̄ntū potest fatiē seu oculū
carnis a nō min⁹ oculū mētis ab asp̄cū sē
fuali illius q̄ cōfiteatur sed accēdat i arcē rōis
Illicq; recogitet aiām illi⁹ velut egrotā et
sanciā qz caro nō p̄dest quicq̄. deī celebrā
tur⁹ si pōt officij hoc differre post missam su
am tū⁹ agit qm̄ recēs hm̄oi flux⁹ pl⁹ impe
dit celebracōz q̄ vetus. Cōstituat p̄tea cōfes
sor a in illo statu corpis i q̄ mi⁹ scādalizabit

ut stet vel flectet genua. vel alicubi pro se p
sternet. Sic insup sermo suus dum ad talia
uentū fuerit breuis a rigidus presertim vbi
confitens paratus ē non remittente verecun
dia sponte totum virus euemre. s̄ per affabi
litate quādā oz a confitente nimis verecū
de nuditate sue feditatis extorquere. profe
cto vbi manus inest piculū. sed si caritas ad
hec feda scrutanda descendat non curiositas
aut lubricitas inuabit. caritas auctor de⁹ fa
tiens cū temptacōe prouētum Notent ad
intellectū pleniorē p̄missoz prima summa
cōfessor. f̄. iij. li. iij. de bigamis vbi queritur
quō perditur virginitas Item tractat⁹
quem ascribūt aliqui sancto Thome. s̄ ma
gis apparet ex stilo a materia q̄ sit bonū ven.
qui incipit. Quomā fūdamentū a ianua a est
vālis multum

Explicit tractatulus venerabilis magistri
Johis. Gerson de pollutionibus diurnis.

Incipit forma absoluōnis sacramentalis
eiusdem Magistri Johānis Gerson.

Racia tibi et pax frater carissime
petis primo si apud aliquē docto
rem reperiatue forma autentica
absoluōnis sacramentalis. Respondeo q
sic. Et de hoc videatur summa confessorū v^l
Bertelina sup hoc verbo Absolutio. In illa
questione vtz forma absoluōnis debeat
fieri sub modo iudicatio. Et fm̄ illa que ibid
cepiuntur patebit satis rñsio. Ad illud
qd̄ secūdo petis scz. Que sit forma sufficiens
Deinde ad tertiu q̄ queris. Vnde tot vaie
tates in forma ista absoluōnis. Rñsio. q
ex ignorantia vel negligētia sufficiēt in qui
rendi que agenda sunt circa sacramenta.
Sed cur quid plus circa istam formā q̄ cir
ca alias. Ratio vna est. qz alie forme dicun
tur publice et inueniuntur scripte sicqz legun
tur. hic aut̄ occulte et absqz libris et arbitris
fit negotiū. Potest et alia racō dari. qz act⁹
cōfessionis et absoluōnis ē quidā actus iu
dicialis. vbi videtur sufficere qz sacerdos iu
dex explicet sententiā suam quibuscūqz ver
bis dū tñ intendat absoluē sicut dicim⁹ in
m̄rimoio. qz cōfessus iterior aboz significat⁹

exteriùs qualibuscunq; verbis. ymo et si
gnis sicut in mutò sufficit ad mēmoriū cō
trahendum. Deinde pro solucōne aliorum
quehitorum et declaracione premissorū scri
bam tibi modum quo vtor i huiusmōi ab
solucōnibus. vnde si nihil dubitatur de ex
cōmunicacōne contracta. dico primo p mo
dum imprecacōis que de cōgruo premitiē
Absolutio.

Omin⁹ n^re Ihs crist⁹. te absoluat vel
pareat tibi deus vel dum mora maior est.
Misereatur tui omnipotens deus ac deinde s^b
iūgo cum intencōne interiori absoluēdi quā
tum possum. et scdm autoritatem mihi cō
missam et dico Ego te absoluo a peccatis tu
is in noīe patris et filij et spūs sancti. Amē
Nec oportet aliud addere. nec istud prono
men alijs nec istud adiectiuū omnib⁹. nec
istud oblitis. nec illud cōtritis. ymo potest
nocere si ponitur hoc adiectiuū cōtritis. cum
virtus sacramentalis absolucōnis valeat su
per peccata solū attrita licet nondū cōtrita
Et ita est addicō quodāmodo distrabens
que presupponit contricionem precessisse
que nō semper prerequitur ut dictum est
Item nec oportet addere quātum possum.
et adhuc minus istud quātum debeo. quia

sepe sacerdos non tenetur aut d; absoluē
a ita est addicō distraxens. Item nec o; ad
dere. auctoritate mihi cōmissa ac. Oia enim
talia sufficienti sūt a valent p̄ intencōnem
interiorem quam h; sacerdos vel habuit in
volendo absoluere. Vnde pro regula teneat̄
q̄ forme sacramētōꝝ dñt eē absolute a nō
cōditionales. Et si opponatur q̄ in baptisimo
d; qñq;. Si tu nō es baptizatus. ego te bap
tizō ac. Respondet q̄ illa conditio non se tenet
nec tenere deb; ex pte forme sed solū referē
da est ad explicacōnem intencōnis quā h;
sacerdos. quā intencōnem ideo explicat ne
putetur velle baptizare puerū iā baptizatū
a ita facere iniuriam sacramento. Vñ apd
deum sufficeret intentio interior sine tali ex
plicacōne nisi quia sic ecclesia voluit fieri cā
dicta. Simile est; in dubio qd̄ aliquis brēt
de hostia posita añ eum dum celebrat a nes
cit plene si cōsecrata sit iam vel non. utpu
ta q̄ nescit si ptulerit sufficienter vba ac.
Tūc si necessaria sit securitas amplior suffi
ciet q̄ hō cū intencōne ista q̄ nō intēdit cōse
crare istā hostiā si sit cōsecrata dicat verba
cōsecratiois quibus talis repetitio non fit pas
sim faciēda nec est; i hoc assuescendū. Ad
dat̄ q̄ p̄d cā forma absolutōis sacramētāl

sufficit in quacūq; absoluōne p̄o peccatis
siue fiet confessio post vnā absoluōnez iā da
tam siue nō. Nec oportet dicere. Absoluo te
ab isto peccato ac si sufficit sicut p̄us. demq;
tutius obseruatur breuis et succinta forma
absoluēdi predicta. q̄ dū sūt tot addicōes
q̄ vel sūt supflue vel q̄nq; distrahētes aut i
peditiē. Ceterū q̄ ad absoluōnē de excoīca
tōe. Respondet q̄ in foro publico nō sacram
tali nulla certa forma equirit. sufficit q̄ hīs
ptatē iudiciariā significat intētiō; suam q̄ vult
talem absolutū esse. Porro quo ad sacram
talē absoluōnem q̄ vltērius requiritur a
circa cui⁹ omissionem multū deficiunt. preci
sa forma non ita requiritur sicut in alijs sacra
mētis. vnde ista forma sufficit cum intētiōne
interiori sicut p̄us explicabat. Ego absoluo
te ab excoīcatione v̄l ex cōmunicatōib; ac
Et p̄t addi lic; nō sit necēssiū istd a restituo
te sacramētis ecclē a orōib; d̄imis. In noīe
p̄ris a filij a spūssandī. Verū quo ad miōrē
excoīcationē. que contrahitur ex participa
tione cū excoīcatis sufficit eadem forma
Sed q̄ ad excoīcationem largo noīe dictā. q̄
contrahitur ex quolibet peccato mortali. qd se
perat hōiem a deo. puto q̄ nō requiritur spe
tialis forma. s̄ sufficit illa que dictā ē p̄ p̄cis.

Amplius vero quo ad irregularitates con-
tractas celebrando in excoꝛcacione vel alio
tali modo sicut habetur in constitucioibꝫ de cre-
taliu. forma no est certa & precise requisita
cu sit quida actus iudicialis magis quoda
mo qꝫ ordi. Nihilominꝫ potꝫ congrue sic dici
sicut etia pꝫarioꝝ vsus hꝫ. Ego absoluo te
ab irregularitate vel irregularitatibꝫ si sine
plures. & restituo te sacramentis ecclesie. &
dispenso tecum. Et hoc ponitur pro futuro
tempore ut ho legitime possit celebrare uel
vꝫ sacramentis. Deinde additur. In nomine
pꝫis & filij et spꝫs sancti. Amen. Tandem
ad illud qd inquiris si sit expediens in iniu-
dacione pꝫue dicere oia bona que facies. sint e
pꝫ gnali pꝫia. R. qꝫ sic. quia per huc modu
oia talia bona hnt vim satisfactoriam. licet
non tantunde sicut si specialiter iniu gen-
tur oia sic debere fieri ppter periculū transgressi-
onis & culpe seu inobediencie inde consequens
Tenor questionis de qua superius fit menco
in summa cōfessorꝫ. in. li. t. xxxiij. q. xci. hatur.

Explicit forma absoluciois sacramentalis ve-
nerabilis Mgri Joh Gerson. deo laus.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DOSSELDORF

